

به نام خدا

الگوهای سنجیدگی پدید آمده توسط بوکاجیو و
شکسپیر: یک بررسی تطبیقی

تألیف:

مهسا طالبی رستمی

سرشناسه: طالبی رستمی، مهسا، ۱۳۶۸
عنوان و نام پدیدآور: الگوهای شخصیتی پدید آمده توسط بوکاچو و شکسپیر: یک بررسی تطبیقی / تالیف مهسا طالبی رستمی.
مشخصات نشر: تهران: آیندگان، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری: ۲۳۹ص: جدول، نمودار.
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۹۸-۰۲۸-۰

وضعیت فهرست نویسی: فیپا
موضوع: بوکاچو، جووانی، ۱۳۱۳-۱۳۷۵ م. دکامرون -- نقد و تفسیر
موضوع: شکسپیر، ویلیام، ۱۵۶۴-۱۶۱۶ م. رویای شب نیمه تابستان -- نقد و تفسیر
موضوع: Shakespeare, William, ۱۵۶۴-۱۶۱۶. Midsummer night's dream -- Criticism and interpretation.
موضوع: شکسپیر، ویلیام، ۱۵۶۴-۱۶۱۶ م. آنچه دلخواه تو است -- نقد و تفسیر
موضوع: Shakespeare, William, ۱۵۶۴-۱۶۱۶. As you like it -- Criticism and interpretation.
موضوع: شکسپیر، ویلیام، ۱۵۶۴-۱۶۱۶ م. شب دوازدهم -- نقد و تفسیر
موضوع: Shakespeare, William, ۱۵۶۴-۱۶۱۶. Twelfth night -- Criticism and interpretation.
موضوع: داستان‌های ادبیایی -- از آغاز تا ۱۴۰۰ م. -- تاریخ و نقد
موضوع: History and criticism -- ۱۴۰۰. Italian fiction -- To:
موضوع: نمایشنامه اندلیسی -- قرن ۱۶ م. -- تاریخ و نقد
موضوع: History and criticism -- ۱۶۰۰-۱۵۰۰. English drama -- Early modern and Elizabethan:
موضوع: انسان گرایی در ادبیات
موضوع: Humanism in literature:
رده بندی کنگره: ۱۳۹۵: ۴ب۲/ط۲۹۹
رده بندی دیویی: ۸۵۳/۱
شماره کتابشناسی ملی: ۴۳۵۸۵۷۰

آیندگان

عنوان: الگوهای شخصیتی پدید آمده توسط بوکاچو و شکسپیر: یک بررسی تطبیقی
گردآوری و تدوین: مهسا طالبی رستمی
ناشر: آیندگان
نوبت چاپ: اول ۱۳۹۵
تیراژ: ۱۰۰۰ مجلد
قیمت: ۱۵۰،۰۰۰ ریال
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۹۸-۰۲۸-۰
چاپ و صحافی: بهمن
ویراستار: مهرداد نصرتی
طراح جلد: نگار باقری

مرکز پخش: تهران، انقلاب، خیابان دانشگاه، خیابان شهدای ژاندارمری، پلاک ۵۸، طبقه سوم، واحد ۱۱
تلفن: ۶۶۴۹۸۵۲۸ و ۶۶۴۱۶۵۲۵

Ayandeganpub@Gmail.com

www.Ayandeganpub.com

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
مقدمه.....	۱۱
فصل اول: دوران تاریخی بوکاچيو: اولین نشانه های اومانيسم و فردگرایی در رنسانس	
۱-۱- اومانيسم و فردگرایی.....	۲۱
۲-۱- زندگی بوکاچيو.....	۲۳
۳-۱- تأثیرپذیری بوکاچيو از دانته و پترارک و نمایشنامه های مذهبی و اخلاقی قرن، روز، وسطی.....	۲۵
۴-۱- دکامرون.....	۲۸
۱-۴-۱- طبقه بندی موضوعات منتخب راویان در ده روز.....	۲۸
۲-۴-۱- طبقه بندی موضوعی و مضامینی داستان های دکامرون.....	۲۹
۱-۲-۴-۱- موضوعات مذهبی.....	۲۹
۲-۲-۴-۱- موضوعات انتقادی.....	۳۱
۳-۲-۴-۱- موضوعات اجتماعی.....	۳۲
۴-۲-۴-۱- موضوعات شبانی.....	۳۲
۵-۲-۴-۱- موضوعات اخلاقی.....	۳۳
۶-۲-۴-۱- موضوعات عاشقانه.....	۳۳
۷-۲-۴-۱- لذتگرایی.....	۳۳
۳-۴-۱- ساختار دکامرون.....	۳۵
۱-۳-۴-۱- استعاره و تمثیل.....	۳۵
۲-۳-۴-۱- سبک اثر: رئالیستی-ناتورالیستی.....	۳۶
۳-۳-۴-۱- طراحی موقعیت ها.....	۳۷
۴-۳-۴-۱- ساختار بر اساس اعداد و ارقام در دکامرون.....	۳۹

- ۴۲ ۴-۴-۱-الگوهای شخصیتی در دکامرون
- ۴۳ ۴-۴-۱-۱-کشیشان و اسقفان
- ۴۴ ۴-۴-۲-۱-پادشاهان و نجیب زاده ها
- ۴۵ ۴-۴-۳-۱-بازرگانان
- ۴۵ ۴-۴-۴-۱-نوکرها، خدمتکاران، دهقانان و کارگران
- ۴۶ ۴-۴-۵-۱-پزشکان
- ۴۶ ۴-۴-۶-۱-زنان
- ۴۸ ۵-۱-خردگرایی در اواخر قرون وسطی
- فصل دوم: دوران تاریخی شکسپیر: اوج گرایش های اومانیستی
- ۴۸ ۱-۲-اومانیسم، تنگنای تاریخی و خردگرایی در رنسانس قرن شانزدهم و هفدهم
- ۵۴ ۲-۲-شکسپیر و عصر الیزابت
- ۵۷ ۳-۲-کمدی های شکسپیر
- ۶۰ ۱-۳-۲-طبقه بندی موضوعی و مضمونی کمدی های شکسپیر
- ۶۰ ۱-۱-۳-۲-موضوعات مذهبی
- ۶۰ ۲-۱-۳-۲-موضوعات انتقادی
- ۶۲ ۳-۱-۳-۲-موضوعات اجتماعی
- ۶۲ ۴-۱-۳-۲-موضوعات شبانی
- ۶۳ ۵-۱-۳-۲-موضوعات اخلاقی
- ۶۳ ۶-۱-۳-۲-موضوعات عاشقانه
- ۶۴ ۲-۳-۲-ساختار کمدی های شکسپیر
- ۶۴ ۱-۲-۳-۲-استعاره و تمثیل
- ۶۵ ۲-۲-۳-۲-سبک آثار: رئالیستی - ناآرالیستی
- ۶۶ ۳-۲-۳-۲-طراحی موقعیتها

- ۲-۳-۳- الگوهای شخصیتی در آثار کمدی شکسپیر..... ۶۷
- ۲-۳-۳-۱- کشیشان و اسقفان..... ۶۷
- ۲-۳-۳-۲- پادشاهان..... ۷۱
- ۲-۳-۳-۳- دلقک‌ها..... ۷۲
- ۲-۳-۳-۴- نوکرها و خدمتکاران..... ۷۳
- ۲-۳-۳-۵- پزشکان..... ۷۳
- ۲-۳-۳-۶- ارواح و پریان..... ۷۳
- ۲-۳-۳-۸- زنان..... ۷۴
- ۲-۴- مقایسه تحلیلی آثار کمدی شکسپیر و دکامرون از منظر مفاهیم اومانستی..... ۷۵
- فصل سوم: الگوی ریخت‌شناسی قصه‌های پریان و تطبیق آنها با داستان‌های دکامرون و آشناسنامه‌های کمدی شکسپیر: رؤیای شب نیمه تابستان، آنچه غمراه بود است و شب دوازدهم**
- ۳-۱- فولکلور..... ۸۱
- ۳-۱-۱- الگوی ریخت‌شناسی قصه‌های پریان اثر ولادیمیر پراپ..... ۸۳
- ۳-۱-۱-۱- ریشه‌های فولکلوریک در دکامرون..... ۸۹
- ۳-۱-۱-۱-۱- تقسیم‌بندی کنش‌های داستان امیلیا در دومین روز از دکامرون بر اساس الگوی ریخت‌شناسی قصه‌های پریان..... ۸۹
- ۳-۱-۱-۱-۱-۱- خویشکاری‌های شخصیت‌های داستان امیلیا در دومین روز از دکامرون..... ۹۵
- ۳-۱-۱-۱-۱-۲- بررسی کنش‌های داستان امیلیا در دومین روز از دکامرون از منظر موضوع و محتوا..... ۹۸
- ۳-۱-۱-۱-۲- تقسیم‌بندی کنش‌های داستان نفیله در سومین روز از دکامرون بر اساس الگوی ریخت‌شناسی قصه‌های پریان..... ۹۹
- ۳-۱-۲-۱-۱-۱- خویشکاری‌های شخصیت‌های داستان نفیله در سومین روز از دکامرون..... ۱۰۳

۳-۱-۱-۱-۲-۲-بررسی کنش های داستان نفیله در سومین روز از دکامرون از
منظر موضوع و محتوا..... ۱۰۵

۳-۱-۱-۲-ریشه های فولکلوریک در کمدی های شکسپیر..... ۱۰۷

۳-۱-۱-۲-۱-تقسیم بندی کنش های نمایشنامه *رؤیای شب نیمه تابستان* اثر
شکسپیر، بر اساس الگوی ریخت شناسی قصه های پریان..... ۱۰۸

۳-۱-۱-۲-۱-خویشکاری های شخصیت های نمایشنامه *رؤیای شب نیمه تابستان*..... ۱۱۵

۳-۱-۱-۲-۲-بررسی کنش های نمایشنامه *رؤیای شب نیمه تابستان* از منظر
موضوع و محتوا..... ۱۱۹

۳-۱-۱-۲-۲-تقسیم بندی کنش های نمایشنامه *آنچه دلخواه تو است*
اثر شکسپیر، بر اساس الگوی ریخت شناسی قصه های پریان..... ۱۱۹

۳-۱-۱-۲-۱-خویشکاری های شخصیت های نمایشنامه *آنچه دلخواه تو است*..... ۱۲۶

۳-۱-۱-۲-۲-بررسی کنش های نمایشنامه *آنچه دلخواه تو است* از منظر
موضوع و محتوا..... ۱۳۱

۳-۱-۱-۲-۳-تقسیم بندی کنش های نمایشنامه *شب دوازدهم* اثر شکسپیر،

بر اساس الگوی ریخت شناسی قصه های پریان..... ۱۳۲

۳-۱-۱-۲-۱-خویشکاری های شخصیت های نمایشنامه *شب دوازدهم*..... ۱۳۸

۳-۱-۱-۲-۳-بررسی کنش های نمایشنامه *شب دوازدهم* از منظر موضوع
و محتوا..... ۱۴۲

فصل چهارم: الگوی نمایشنامه های ارسطویی و تطبیق آنها با
داستان های دکامرون و نمایشنامه های کمدی شکسپیر: *روای شب*
نیمه تابستان، *آنچه دلخواه تو است* و *شب دوازدهم*

۴-۱-الگوی نمایشنامه های ارسطویی در کمدی..... ۱۵۱

۴-۱-۱-تطبیق داستان دوم از چهارمین روز در دکامرون با نمایشنامه *رؤیای*
شب نیمه تابستان بر اساس الگوی نمایشنامه های ارسطویی..... ۱۵۶

۴-۱-۲-تطبیق داستان دوم از پنجمین روز در دکامرون با نمایشنامه *آنچه*
دلخواه تو است بر اساس الگوی نمایشنامه های ارسطویی..... ۱۵۸

۳-۱-۴- تطبیق داستان نهم از دومین روز در دکامرون با نمایشنامه شب دوازدهم بر اساس الگوی نمایشنامه های ارسطویی.....	۱۵۹
فصل پنجم: الگوی نمایش های قرون وسطی و تطبیق آنها با داستان های دکامرون و آثار کمدی شکسپیر: رؤیای شب نیمه تابستان، آنچه دلخواه تو است و شب دوازدهم	
۱-۵- نمایش های مذهبی.....	۱۶۷
۲-۵- نمایش های غیرمذهبی.....	۱۷۴
۱-۲-۵- نمایش فارس.....	۱۷۴
۲-۲-۵- نمایش های مجلسی.....	۱۷۶
۳-۲-۵- میان پرده (ینترلود).....	۱۷۶
۴-۲-۵- مسافرت، لال بازی و بدل پوشی.....	۱۷۷
۵-۲-۵- کارناوال ها.....	۱۷۹
۶-۲-۵- نمایش های اخلاق.....	۱۸۴
فصل ششم: الگوی نمایش های عصر رنسانس و تطبیق آنها با داستان های دکامرون و نمایشنامه های کمدی شکسپیر: رؤیای شب نیمه تابستان، آنچه دلخواه تو است و شب دوازدهم	
۱-۶- بازی فاست ناخت.....	۱۹۵
۲-۶- تئاتر شبانی.....	۱۹۶
۳-۶- کمدی.....	۱۹۹
۱-۳-۶- کمدی رفتارها.....	۲۰۰
۲-۳-۶- فارس.....	۲۰۲
۳-۳-۶- کمدیادل آرته.....	۲۰۳
۴-۶- اینترمتسو.....	۲۰۸
نتیجه گیری.....	۲۱۱
پی نوشت ها.....	۲۱۴
فهرست منابع:	
منابع فارسی.....	۲۲۰
منابع انگلیسی.....	۲۲۳

نویسندگان تأثیرگذار و جریان‌ساز در ارتباط مستقیم با روابط فرهنگی و اجتماعی زمانه خویش، همزمان با وقایع روز به خلق آثار خود می‌پردازند. آثار این نویسندگان، آینه تمام‌نمای اتفاقات اجتماعی، فرهنگی و سیاسی عصر آن‌هاست. انتخاب دو نویسنده بزرگ نظیر جوانی بوکاجیو^۱ و ویلیام شکسپیر^۲ که حدود دو و نیم قرن با هم فاصله زمانی دارند جهت بررسی موضوعی که پژوهش حاضر به دنبال آن است، به دلیل تأثیرگذاری هر یک از این نویسندگان در عصر خود و بر نویسندگان پس از خود و تشابهت‌هایی است که در آنها وجود دارد. بوکاجیو که در فاصله سال‌های ۱۳۱۳ تا ۱۳۷۵ زیسته، یکی از چهره‌های برجسته تاریخ ادبیات ایتالیا است. او را در کنار دانته^۳ یکی از اصلاح‌گران زبان ایتالیایی می‌دانند. شکسپیر نیز که در سال ۱۵۶۴ به دنیا آمده و در سال ۱۶۱۶ در گذشته، شاعر و نمایشنامه‌نویس انگلیسی بود که به اعتقاد بسیاری، از بزرگ‌ترین نویسندگان جهان است. دکامرون^۴ اثر بوکاجیو در قرن چهاردهم به رشته تحریر درآمد و یکی از بهترین آثار ادبی جهان در زمینه داستان‌نویسی به شمار می‌آید. در قرن چهاردهم، بحرانی فکری و معنوی در ایتالیا به وجود آمد و در این راستا عده‌ای به این فکر افتادند که به جای پیروی کامل از دستورها کلیسا به مشاهده و تحقیق پردازند. نتیجه چنین تمایلی این بود که به جای مباحث بکنواخت فضیلت و تقوا، از آن چیزی لذت ببرند که زیباتر است. در چنین عصری، بوکاجیو بدون تعصب دینی به تحقیق و یافتن و کشف کردن وقایع عام زندگی مردم پرداخت و اثری همچون دکامرون را به جهانیان معرفی کرد. نویسندگان بسیاری بعدها از او وام گرفته و از آثار او در قالب‌های مختلف ادبی برای روایت شخصیت‌پردازی آثار خویش بهره برده‌اند. از جمله آنها می‌توان به ویلیام شکسپیر نمایشنامه‌نویس قرن شانزدهم انگلیس اشاره کرد. در زمان بوکاجیو، فلورانس دچار فقر و برخی تعصبات دینی و خوش‌باوری مردم شده بود که وی به واسطه آنها بی‌پناهی مظلومان و زنان را به تصویر کشیده است. اندیشه

و آثار وی به اواخر قرون وسطی پیوند می خورد اما در نگارش داستان هایش از شیوه هایی بهره می برد که شکلی تازه و بدیع را نمایان می سازد.

او به قالب کمدی و بنا به دلیلی که در داستان از سوی یکی از ده شخصیت اصلی اش - پامپینه - مطرح می کند؛ برای رها شدن از دردها و رنج های جامعه خویش و بیماری طاعون به داستان هایی که اغلب با شادی و سرانجامی خوش پایان می پذیرند روی می آورد. داستان هایی که قهرمان ها به پاداش عملکرد خویش می رسند و اکثر مواقع با ازدواج و عروسی آنها ختم می شوند. به همین دلیل در انتخاب نمایشنامه های شکسپیر به آثار کمدی او پرداخته ایم که از لحاظ شخصیت پردازی و نوع روایت داستانی که پایانی خوش را برای زوج های داستان در نظر می گیرد، با داستان های دکامرون قابل بررسی باشند.

در دسته بندی سه گانه آثار شکسپیر که شامل نمایشنامه های کمدی، تاریخی و تراژدی است، آثار کمدی تعداد بیشتری را شامل می شوند. مهم ترین آثار کمدی وی پیش از نمایشنامه ها، بزرگ تراژدی او و در عصر الیزابت نوشته شده اند که ما به سه نمایشنامه برجسته، *فریای شب نیمه تابستان*، *آنچه دلخواه تو است* و *شب دوازدهم* پرداخته ایم. به ترتیب ترجمه های محمود کریمی حکاک، علاءالدین پازارگادی و افضل وثوقی از این نمایشنامه ها در این پژوهش مورد استفاده قرار گرفته اند.

هدف از چنین پژوهشی، شناخت چگونگی بازتاب روابط اجتماعی و اعتقادات روزمره انسان های معاصر این نویسندگان در آثار فوق الذکر است. انسان هایی که با شرایط عصر خویش مواجه شده و برای تغییر آن به مبارزه می پردازند. بسیاری از نویسندگان برای نگارش عقاید خود از دوردست ها به مسائل اجتماعی و فرهنگی و مذهبی جامعه می نگرند و واقعیات را در چهارچوب افکار خود و در قالب ادبی بیان می کنند. باورهای مذهبی و مسیحیت عصر قرون وسطی که به فساد و هرزگی کشیده شده بود، جای خود را به انسانگرایی عصر رنسانس داد. بوکاچیو و شکسپیر هر دو هم با فرهنگ عامه و قصه های عامیانه اروپا آشنایی داشته و هم آثاری با شخصیت پردازی قابل قبول مطابق با عصر خویش ارائه داده اند.

از آنجایی که قالب داستانی با قالب نمایشی متفاوت است، انطباق میان داستان‌ها و نمایشنامه‌ها را از این نظر که دکامرون نقطه عطفی در تاریخ ادبیات جهان به شمار می‌آید و بسیاری از عناصر داستانی آن مشابه عناصر موجود در آثار نویسندگان مهم و تأثیرگذاری چون پترارک^۸ و دانته است و شکسپیر به خوبی این شخصیت‌های برجسته ادبی و آثارشان را می‌شناخته است، آغاز می‌کنیم. زیرا که دیدگاه همه این نویسندگان و گرایش‌ات آنها نسبت به کلیسا و فلسفه قالب دوران که اومانیزم بود و اهمیت بسیاری در دوره رنسانس داشت، به یکدیگر شباهت دارند. بر این اساس لازم دانستیم که نگاهی به نویسندگان مهم پیش از شکسپیر بیندازیم و در این راستا تأثیر دکامرون بر آثار کمدی شکسپیر را از نظر بررسی از عناصر ادبی آن و شخصیت پردازی‌ها نه قالب ادبی، مورد بررسی قرار دهیم.

با توجه به موضوع مورد تحقیق، در فصل اول به شناخت بوکاچیو و دیدگاه اومانیزتی^۹ او می‌پردازیم. بوکاچیو در اواخر قرون وسطی و تحت تأثیر شرایط اجتماعی و مذهبی و تجاری که در آن می‌زیست، دست به نگارش آثاری با ارزش زد که دکامرون از مهم‌ترین این آثار است. دکامرون وضعیت کاملی از دنیای ایتالیای قرن چهاردهم را به تصویر کشید. در فصل دوم نیز، عصر الیزابت و ورود شکسپیر به دنیای نمایش را معرفی کرده‌ایم که در این راستا چگونه به نگارش آثاری کمدی و روابط میان شخصیت‌های آنها پرداخته است. در پایان این دو فصل به این موضوع می‌پردازیم که آیا دکامرون و کمدی‌های شکسپیر از منظر مفاهیم اومانیزتی با یکدیگر قابل انطباق هستند یا نه؟^{۱۰}

در فصل سوم به طور مختصر به معرفی ریخت‌شناسی ولادیمیر پراپ^{۱۱} از قصه‌های پریان بسنده کرده‌ایم. در این فصل، روش تحلیلی ریخت‌شناسی قصه را به گونه‌ای مختصر و مفید با دریافت مستقیم از منبع مهم در این زمینه، یعنی ریخت‌شناسی قصه‌های پریان اثر ولادیمیر پراپ ترجمه فریدون بدره‌ای، معرفی کرده‌ایم. به گونه‌ای که خواننده با کمترین توضیحات بتواند آشنایی کافی از روش مذکور به دست آورد. سپس بر اساس الگوی معرفی شده برای تجزیه و تحلیل قصه‌های پریان به بررسی دو داستان روایت شده در روزهای

دوم و سوم از دکامرون و سه نمایشنامه کمدی رؤیای شب نیمه تابستان، آنچه دلخواه تو است و شب دوازدهم از شکسپیر پرداخته ایم. این فصل از این جهت اهمیت دارد که پاسخ مناسبی برای این پرسش ها باشد: آیا قصه های پریان قابلیت انطباق بر داستان ها و نمایشنامه های مورد تحقیق را دارند؟ آیا این آثار به داستان های عامیانه و رواج یافته میان مردم شباهت دارد؟

در اینجا ممکن است شبهه ای پیش آید که آیا روش ریخت شناسی پرآپ که به ادعای خود وی تنها برای صد قصه آن هم از نوع قصه های پریان اعمال شده، برای گونه های دیگر ادبی مانند نمایشنامه نیز قابل استفاده است و آیا نتایج درستی از آن حاصل می شود؟ در پاسخ به این پرسش باید گفت اساس ریخت شناسی پرآپ، مبتنی بر تجزیه و تحلیل خویشکاری های "یک قصه است. طبق تعریفی که پرآپ ارائه می دهد یک خویشکاری، چیزی جز رفتار و عمل شخصیت ها در یک صحنه نیست. خویشکاری ها همان اجزای سازنده قصه ها محسوب می شوند. آنها مالی هستند که شخصیت ها انجام می دهند و در سیر داستان، از نقطه بحرانی که در جریان عملیات قصه و داستان دارند، مشخص و تعریف می شوند. بنابراین می توان از چنین شیوه ای برای تحلیل ساختاری گونه های ادبی ای استفاده کرد که بر پایه عمل قرار دارند و به نتایج قابل توجهی دست یافت.

لازم به ذکر است که فریدون بدره ای در ترجمه کتاب ریخت شناسی قصه های پریان به جای واژه کنش از واژه حرکت در ترکیب داستان ها بهره می برد. از آنجایی که خویشکاری شخصیت ها در ترکیب داستان ها نقش مهمی دارند، نگارنده در این پژوهش از واژه کنش استفاده کرده است.

در فصل چهارم، داستان های دکامرون و نمایشنامه های کمدی شکسپیر بر اساس الگوی ارسطویی و چگونگی انطباق شان بر این الگو مورد بررسی قرار گرفته اند. از آنجایی که ساختار داستان با نمایشنامه متفاوت و الگوی مورد نظر بر اساس عملکرد قهرمانان در نمایشنامه تعریف شده است، برخی از عناصر داستان های دکامرون را با عناصری از سه نمایشنامه رؤیای شب نیمه تابستان، آنچه دلخواه تو است و شب دوازدهم بر اساس الگوی ارسطویی بررسی کرده و تطبیق داده ایم.

در فصل پنجم و ششم به وضعیت اجتماعی و مذهبی اروپا در قرون وسطی و عصر رنسانس و این که چگونه نمایش از الگوهای مذهبی و غیر مذهبی قرون وسطی به عصر رنسانس و انسانگرایی روی می آورد و در قالب های متفاوت نمایشی شکل می گیرد، پرداخته ایم. بر این اساس به تأثیراتی می پردازیم که بوکاچیو و شکسپیر از شیوه های اجرایی و نمایشی این دوران گرفته اند و به این پرسش پاسخ می دهیم که آیا الگوهای شخصیتی و موضوعاتی که در نمایش های قرون وسطی و رنسانس به کار رفته اند در شکل گیری شخصیت ها و روابط اجتماعی و خانوادگی آثار نویسندگان مذکور مؤثر واقع شده اند یا خیر و اگر مؤثر واقع شده اند، آیا کنش و عملکرد شخصیت ها با دکامرون و نمایشنامه های شکسپیر، قابل انطباق هستند؟

در تمام فصل های ذکر شده، داستان های دکامرون و نمایشنامه های کمدی شکسپیر بر اساس الگوهای مورد نظر به طور همزمان مورد تطبیق قرار گرفته و در جدول پایانی هر فصل، چکیده ای از آنچه که در روند بررسی الگوها و تطبیق داستان ها و نمایشنامه ها به کار رفته است، آورده می شود. اما در فصل سوم به دلیل بررسی جزء با جزء، خنثی کاری ها و کنش ها، هر داستان و نمایشنامه را به طور جداگانه مورد بررسی قرار داده و نمودار کشیده ایم. در پایان به تطبیق عملکرد قهرمانان، کنش ها و عناصر مشترک آنها پرداخته و با جدولی شامل چکیده تطبیق ها، فصل مورد نظر را به پایان رسانده ایم.

برای بررسی رابطه میان نمایش های ایتالیایی و عصر الیزابت و همچنین دستیابی به شناخت وسیعتری از دکامرون، علاوه بر منابع معبر و موجود اعم از کتاب ها و مقاله ها، از مقالات انگلیسی نیز استفاده شده است. فهرستی از آنها در بخش منابع آمده و ترجمه ها توسط نگارنده صورت گرفته است. لازم به ذکر است که کتاب دکامرون با ترجمه زنده یاد محمد قاضی، به دلیل حذف برخی از داستان های روزانه، ترجمه فارسی تمام ده داستان در هر روز را ندارد. به همین دلیل با توجه به آنکه هر روز فقط هر نفر یکبار داستان خود را طبق موضوع تعیین شده تعریف می کند، در پرداخت داستان ها هنگام پژوهش به نام آن شخصی که در آن روز مشخص، داستان را تعریف می کند، بسنده کرده ایم اما

در برخی از روزها که هر ده داستان ترجمه شده‌اند، به آنها با اعداد و ارقامی که به طور مشخص شماره داستان و روز را نشان می‌دهند، اکتفا کرده ایم. از مشکلات دیگر این ترجمه حذف بسیاری از قسمت‌های روایی داستان‌هاست. هر چند به دلیل نشان دادن روابط جنسی و فضای فاسد و پر از دروغ و خیانت و ریای اشخاص داستان، حذف مواردی از آنها دور از ذهن نیست اما مشکلاتی را در تحلیل و بررسی جزییات داستان به وجود می‌آورد. از جمله آنها داستان پایانی است که در دهمین روز روایت می‌شود. به همین دلیل مقاله «شریفات مذهبی و جشن‌ها در دکامرون»^{۱۱} که توسط نگارنده ترجمه شده است در پرداختن دقیق‌تر روابط شخصیت‌های این داستان و مقایسه آن با فضای مذهبی و مسیحی رایج زمان، کمک شایانی نموده است.

مقالات و کتاب‌های بسیاری در خصوص بوکاجیو و معرفی کتاب‌های او به عنوان منبعی برای نویسندگان دیگر نوشته شده که در این راستا می‌توان به مقاله‌های: *Forms of Accommodation in the Decameron* نوشته توماس گرین^{۱۲}، *Shakespeare Comedies and their Sources* نوشته هوارد کول^{۱۳} و *How Did Shakespeare Come to Know the Decameron?* اثر هربرت رایت^{۱۴} اشاره کرد. توماس گرین در مقاله خود دکامرون را با توجه به شیوه روایی و موقعیت‌ها و شخصیت‌های مناسبت‌ها به فردش مورد مطالعه قرار داده و کتاب‌ها و آثار دیگر بوکاجیو را به عنوان پیش‌زمینه و اندازه و درکی رایج در جامعه معرفی کرده است. هوارد کول، کمدی‌های شکسپیر را دسته‌بندی کرده و منابع و مآخذی را که آثار نمایشی او از آنها بهره گرفته‌اند، معرفی می‌کند. هربرت رایت نیز در مقاله خود به تأثیر شکسپیر از دکامرون به خصوص در دو نمایشنامه کمدی وی، آنچه خوش است که فرجامش نیکوست و سیمبلین می‌پردازد. او در تحقیقات خود به این نتیجه رسیده که شکسپیر از طریق منابع فرانسوی و نسخه فرانسوی دکامرون با این اثر و دیگر آثار ایتالیایی آشنا شده است.

مختصر آن‌که در این پژوهش، مطالعه تطبیقی دکامرون با نمایشنامه‌های رؤیای شب نیمه تابستان، آنچه دلخواه تو است و شب دوازدهم را از چهار منظر مورد بررسی قرار داده ایم: از منظر مفاهیم اومانستی، الگوی ریخت‌شناسی قصه‌های پریان اثر ولادیمیر پراپ، الگوی نمایشنامه‌های ارسطویی و در نهایت بر اساس ویژگی‌های آثار نمایشی قرون وسطی و عصر رنسانس، آنها را با یکدیگر تطبیق داده و به تجزیه و تحلیل پرداخته ایم.

مهسا طالبی رستمی

۹۵/۴/۲۰

www.ketab.ir